

Työssä oppimisen kehittäminen tutkimuksen peilissä

Lemmetty, Soila & Collin, Kaija (toim.) (2022). *Jatkuva oppiminen ja aikuispedagogiikka työssä*. Jyväskylän yliopisto. 418 sivua.

ARTIKKELIKOKOELMA KOKOAA yhteen laajalti kotimaista työssä oppimisen tutkimusta. Koulutuspolitiikassamme jatkuva oppiminen on keskeinen aihe, ja sen ytimessä on työelämässä tapahtuva – elämänuran aikainen – oppiminen. Perinteisen aikuiskasvatuksen tutkimuksen haaste on, että oppiminen tapahtuu valtaosin työpaikoilla eikä oppilaitoksissa tai kurssikeskuksissa.

Teos kattaa laajan kirjon työssä oppimisen kehittämistä koskevia tutkimuksia. Kirjassa on kolme osaa, joiden painotukset ulottuvat tutkimuksen taustoitamisesta uusiin avauksiin ja työpaikkoihin oppimisympäristöinä. Hieman erikoiselta tuntuu se, että kaikki kirjassa kuvatut käytännön tutkimushankkeet on toteutettu korkeakoulutasoista osaamista edellyttävissä hankkeissa. Toinen puoli suomalaista työelämää, kuten siivoojien, kaupan työntekijöiden tai lähihoitajien työssä oppiminen, loistaa poissaolollaan.

VALOA JATKUVAN OPPIMISEN LÄHTÖKOHTIIN

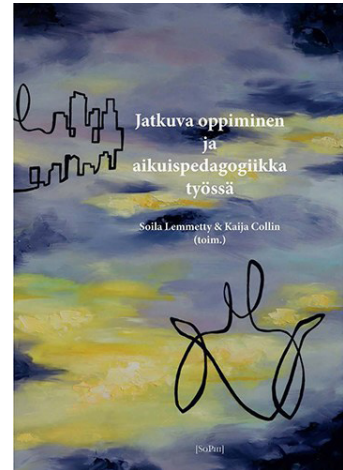
Ensimmäisessä osassa lukijalle valotetaan jatkuvan oppimisen lähtökohtia ja edellytyksiä. Lisäksi taustoitetaan jatkuvan oppimisen historiaa, joka on ollut esillä kansainvälisessä keskustelussa ainakin

1960-luvulta ja Suomessa 1970-luvulta lähtien. Sinimaaria Ranki kirjoittaa kiinnostavasti jatkuvan oppimisen taloudellisesta merkityksestä: parhaimmillaan se muuttuu tuottavuuden kasvuksi niin yksilöllisesti kuin yritysten ja organisaatioiden tasolla.

Asiantuntija-artikkeleista välittyy aihepiiriä koskeva kansainvälinen keskustelu. Käytännön aikuiskoulutuspolitiikassa Suomi tuntuu kuitenkin olevan ennemmin seuraaja kuin aktiivinen toimija esimerkiksi EU-politiikassa (Tuomi & Varmola 2022).

MITEN TYÖPAIKOILLA OPITAAN?

Toisessa osassa keskitytään oppimisympäristöihin ja oppimisen tukeen työssä. Soila Lemmetty, Kaisu Hämäläinen ja Kaija Collin tarkastelevat työtä andragogisena oppimisympäristönä, kun taas Pinja Ryky perehtyy elinikäisen oppimisen kokemiseen valmennusprosessin aikana. Tuija Cornér, Anu Kajamaa ja Juha Tuunainen hypäävät ajallisesti rajatun ja verkostorakenteena toteutetun ”hubin” ympäristöön ja tutkivat ekspansivisen oppimisen mahdollisuuksia. Heta Rintala, Liisa Postareff ja Essi Ryymin pureutuvat työssä oppimisen pedagogiikkaan. Lisäksi artikkeleissa tutkitaan organisaation

oppimisen lähtökohtia ja oppimisen johtamista esihenkilötyössä.

Artikkelikokoelma pystyy vain osittain ja tietyistä näkökulmista lähestymään käsiteltäviä teemoja. Lukijan on toki hyvä huomioda, että artikkelit kattavat vain muutamien toimialan: sairaala- ja poliisiorganisaatiot sekä teknologiayritykset. Useat aineistot on kerätty ennen koronapandemiaa, joten sen vaikutukset yhteiskuntaan ja työpaikkoihin jäävät valtaosin huomioimatta. Useimmat aineistot ovat lisäksi tapauskuvauksia. Rajoitteistaan huolimatta toinen osa läpivalaisee kiinnostavasti suomalaista työelämää oppimisen näkökulmasta.

TYÖSSÄ OPPIMISEN UUDET AVAUKSET

Kolmannessa luvussa esitellään työssä oppimisen uusia avauksia. Tutkimushankkeiden variaatio on kiinnostava: puhutaan tunteiden merkityksestä työssäoppimisessa ja työelämän digimurroksesta.

ONKO OPPIMISEN JATKUMOIDEN VAALIMINEN JOPA JOHDON TÄRKEIMPIÄ TEHTÄVIÄ MUUTTUVASSA TOIMINTAYMPÄRISTÖSSÄ?

Työ- ja arkielämän digitalisoinnin prosessi tunkeutuu kaikille elämäntilanteille. Pedagogikassa koronapandemian aika lisäsi valtavasti etä- ja monimuoto-oppimiskäytäntöjä.

Teos välittää kuvan siitä, kuinka tärkeää on tunnistaa työpaikka oppimisympäristönä ja panostaa oppimisen tukeen työyhteisössä. Työelämän muutos haastaa tarkastelemaan oppimista laajalajisesti ei vain formaalina tai non-formaalina vaan myös informaalisena oppimisena.

Useat artikkelit korostavat oppimisen sosiaalista luonnetta, Soila Lemmetyn ja kumppaneiden artikkeli androniikasta tuo tältä osin jopa merkittävän lisän aiempiin tutkimustuloksiin verrattuna. Erinomaista on myös tekstien käytäntölähtöisyys: useat kirjoittajat esittävät työelämälle suosituksia ja työvälineitä oppimisen edistämiseen. Artikkeleita yhdistää havainto siitä, miten yksilön, ryhmän ja organisaation oppiminen limit-

tyvät toisiinsa ja muodostavat oppimisen jatkumojen. Onko oppimisen jatkumoiden vaaliminen jopa johdon tärkeimpiä tehtäviä muuttuvassa toimintaympäristössä?

Monet kirjoittajat korostavat työssä oppimisen tutkimuksen monitieteisyyttä. Tähän ehdottomasti kannustamme. Aikuiskasvatustieteellinen tutkimus kaipaa rinnalleen johtamisen, talouden sekä organisaatioiden ja strategisen tutkimuksen työelämäkontekstia syventävää otetta. Useissa artikkeleissa johtaminen ja työyhteisöjen strategiat strategiaprosessit mukaan lukien sivuutetaan tai ohitetaan sivulauseessa. Niissä on kuitenkin organisaation tavoitteellisen toiminnan ydin, joka ohjaa organisaation tehtävää työtä ja sen kontekstia.

Työssä oppimisen, oppimisympäristöjen ja oppimisen tukeen kaivataan tutkijoiden monitieteistä vuoropuhelua. *Jatkuva oppiminen ja aikuiskasvatustieteellinen tutkimus* haastaa muiden alojen tutkijat

vuoropuheluun, jotta ymmärrämme yhä paremmin, miten työpaikat toimivat oppimisympäristönä ja miten oppimisen tuki järjestetään. Teos on sopivaa luettavaa alan tutkijoille ja opiskelijoille. Toivottavasti se välittyy myös alan kehittäjille, kuten yritysten ja organisaatioiden henkilöstöasioista vastaaville.

LAURI TUOMI

KTT, toimitusjohtaja
Kvs-säätiö
(Kansanvalistusseura sr.)

 <https://orcid.org/0000-0002-1156-9820>

TAPIO VARMOLA

KT, dosentti, neuvonantaja
MDI Public

 <https://orcid.org/0000-0002-2850-7191>

LÄHDE

Tuomi, L., & Varmola, T. (2022). Keskustelu taidoista ja osaamisesta kaipaa sivistyksen näkökulmaa. *Aikuiskasvatus*, 42(4), 316–321. <https://doi.org/10.33336/aik.125302>